

LISTERBY KYRKA

LISTERBY SOCKEN

På 1100-talet byggdes en romansk gråstenskyrka i byn Listerby, söderut i den storsocken med samma namn som i nästa århundrade delades i socknarna Tving, Hjortsberga, Edestad och Listerby. Troligen ersatte den då en stavkyrka från missionstiden – det var i Korsanäs inom socknen som biskop Eginio i Dalby anses ha landstigit och påbörjat sin gärning, kristnandet av Blekinge. Den stora byn på Listerbyåsen har tidigt varit en centralort i området men socknen har också andra betydande byar som Kuggeboda och Yxnarum. Grannsocknen Förkärla blev tidigt annexförsamling till Listerby. På ön Torkö grundades på 1460-talet ett grå-brödrakloster som upphörde vid reformationen redan sjuttio år senare.

KYRKOPYGGNADERNA

Den tornlösa stenkyrkan hade långhus och kor med absid, troligen också vapenhus. Sakristia tillbyggdes 1738. Av denna byggnad återstår nu bara norra väggen i koret och i östra delen av långhuset, sakristian samt möjligen absiden. 1847-49 byggdes den nuvarande kyrkan efter ritningar av lantmätaren i Ronneby O E Ödman, även den huvudsakligen i gråsten, med förlängt och breddat långhus och vidgat kor. Torn saknades alltjämt och klockorna hängde som tidigare i en klockstapel söder om kyrkan. Först år 1871 byggdes tornet efter ritning av arkitekt J A E Hawerman.

KOR OCH ALTARPRYDNAD

Önskemålet vid kyrkobygget på 1840-talet var en byggnad i tidens så kallade ladustil, alltså ett rymligt tunnvalvt kyrkorum, helst utan markerat kor. Genom att sakristian och delar av norra väggen bibehölls blev dock koret både smalare och lägre än långhuset. I korabsiden togs upp ett högt rundbågigt fönster, och på altaret framför detta placerades ett stort förgyllt träkors med skulpterad svepduk – en vid den tiden inte ovanlig altarpriodnad. Vid en kyrkoreovering 1950 flyttades korset till sin nuvarande plats vid södra väggen, och i absiden utförde konstnären Gunnar Torhamn den stora målningen, framställande Jesu uppståndelse, som nu dominerar intrycket av koret.

FRÅN DEN GAMLA KYRKAN

kommer en del inventarier, däribland predikstolen från omkring 1600. Den har i gamla tider haft sin plats i långhusets sydöstra hörn, mellan korbågen och ett fönster som gav prästen läsljus. Flyttningen skedde i samband med kyrkobygget, då den placerades i motsvarande hörn på norrsidan och en gång genom muren togs upp till sakristian. Den lilla predikstolen har flera gånger "förbättrats", den målades 1693 tillsammans med baldakinen och den nedhängande duvan renoverades. Så byggdes en förlängning nedtill som ett draperi i trä. Vid flyttningen uteslöts ljudtaket men är nu åter på plats, och omkring 1950 utförde konstnären Torhamn de relief av evangelisterna, som pryder panelerna.

TVÅ FASADER

Listerby kyrka gör nästan ett mera praktfullt intryck sedd från koret mot utgången än så som man ser interiören från kyrkbänken, främst genom den märkliga bröstningen till orgelläktaren. Den har varit läktarfasad även i den gamla kyrkan, som var smalare, och orgelns ryggspositiv fyller nu ut mittpartiet. Barriären delas av pilastrar i tolv fält, där apostlarna framställs i små, rätt talangfulla målningar, utom Judas längst till höger, på vars plats endast finns ett bord med trettio silverpenningar. Arbetet utfördes år 1700 och mästaren hette Jöns Åkesson Wulf. Bakom detta reser sig orgelfasaden i vitt och guld från en helt annan tid, ritad 1882 av arkitekten Grundström för den första Åkerman-orgeln i kyrkan.

SAKRISTIAN

är idag, fränsett några medeltida murrester, kyrkans äldsta del, uppförd av gråsten år 1738. Året är angivet på en vindflöjel av järn som nu förvaras i tornkammaren. Det vackra rummet domineras av ett platt, underslaget trätak, målat i en blå färgton och dekorerat med Kristusgestalten samt akantusslingor längs kanterna. Taket är lika gammalt som sakristian och har fått sin bemålning 1740. På en inskription kan vi läsa: "Kyrko-Herden Bengt Gunerus, Kyrkowerden Pål Danielsson som hafver låtit bygga dena sakestua till Guds-Äro." Kyrkoherde Gunerus har svarat för tillkomsten av ett liknande, delvis bevarat tak i den närbelägna annexkyrkan Förkärla.

KORTA FAKTA

Byggnadstid: 1849, sakristia 1738, medeltida rester

Byggnadsstil: Nyklassicism

Material: Gråsten, inslag av tegel, putsat

Arkitekt: O E Ödman

Orgel: Johannes Künkel, Lund 1885, 18 stämmor

Klockor: 1704 o 1746, hänger i tornet

Altartavla: Väggmålning i absiden,

Gunnar Torhamn 1950